

“อุตสาหกรรมสีเขียว” ที่จับต้องได้

ดร.วิฑูรย์ สิมะโรক্তি
ปลัดกระทรวงอุตสาหกรรม

รูปแบบ (Model) ของการพัฒนาโรงงานไปสู่ “อุตสาหกรรมสีเขียว” ใน 5 ระดับนั้น จะเป็นรูปแบบที่เริ่มด้วย “**ความสมัครใจ**” คือ เริ่มจากระดับที่ (คิดว่า) ง่ายสุดที่เรียกว่า “**ความมุ่งมั่นสีเขียว**” โดยผู้บริหารจะต้องแสดงให้เห็นถึงความมุ่งมั่นในเป้าหมาย ด้วยการกำหนดวิสัยทัศน์และพันธกิจขององค์กรและแนวทางดำเนินการต่างๆ ในแผนกลยุทธ์ขององค์กรเพื่อให้เป็น “**อุตสาหกรรมสีเขียว**”

คือผู้บริหารระดับสูงสุดต้องประกาศความมุ่งมั่นในการดำเนินกิจการ (ประกอบกิจการโรงงาน) ที่สะอาด ไม่สร้างมลภาวะสิ่งแวดล้อม ไม่ทำความเดือดร้อนให้กับสังคมและชุมชนโดยรอบ การประกาศเป็นนโยบายเช่นนี้จะต้องสื่อสารให้ทุกคนในองค์กรได้รับทราบและถือปฏิบัติด้วย

จาก “**ระดับที่ 1**” ที่เป็นพื้นฐานก็ก้าวเข้าสู่ “**ระดับที่ 2**” คือ “**ปฏิบัติการสีเขียว**” หรือ “**Green Activity**”

หลังจากที่องค์กรได้กำหนดนโยบายและสื่อสารให้ทุกคนได้ทราบและเข้าใจแล้ว ขั้นตอนต่อไปก็คือการทดลองและลงมือทำตามแนวทางที่ประกาศไว้ในระดับที่ 1 โดยการทำให้เห็นผลเป็นรูปธรรมซึ่งไม่จำเป็นต้องรอจะต้องเริ่มต้นด้วยการเปลี่ยนแปลงสิ่งเดิมๆ ที่เคยเป็นอยู่ให้กลายเป็นกิจกรรมสีเขียวในพริบตา แต่อาจเป็นการกำหนดกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการเป็นมิตรต่อสังคมและสิ่งแวดล้อมอย่างง่าย ๆ ที่ไม่ต้องลงทุนมากนักและเลือกแผนกใดแผนกหนึ่งที่จะเริ่มทำการทดลอง (นำร่อง) และกำหนดตัวชี้วัดที่สำคัญเพียงไม่กี่ตัว ซึ่งหากกิจกรรมดังกล่าวประสบความสำเร็จ ก็จะสามารถขยายไปในแผนกอื่นๆ หรือริเริ่มกิจกรรมใหม่ๆ ทั้งหมดทั้งองค์กรได้

แนวทางดังกล่าวสอดคล้องกับ “**การบริหารจัดการคุณภาพทั่วทั้งองค์กร**” (Total Quality Management: TQM) ที่ให้ความสำคัญต่อการเปลี่ยนแปลงสู่สิ่งที่ดีขึ้นแบบค่อยเป็นค่อยไป เพื่อจะเกิดความร่วมมือจากทุกคนทั่วถึงองค์กร โดยไม่เกิดการต่อต้าน

การปรับเปลี่ยนแบบค่อยเป็นค่อยไปอย่างต่อเนื่องนี้ จะทำให้กิจกรรมต่างๆ กลายเป็นส่วนหนึ่งของกิจวัตรประจำวันไปในที่สุด

ตัวอย่างของกิจกรรมใน “**อุตสาหกรรมสีเขียว ระดับที่ 2**” เช่น การทำกิจกรรม 5ส (สะสาง สะดวก สะอาด สุขลักษณะและสร้างนิสัย) กิจกรรม 3R (Reduce Reuse Recycle) กิจกรรม Lean Manufacturing หรือแม้แต่กิจกรรม QCC (Quality Control Circle) ซึ่งเป็นกิจกรรมกลุ่มย่อยที่มุ่งลดใช้ทรัพยากรและพลังงานในกระบวนการทางธุรกิจ เป็นต้น

ในกรณีของกิจกรรม 5ส นั้น เป็นสิ่งที่โรงงานอุตสาหกรรมขนาดกลางและขนาดใหญ่ส่วนมากได้ทำไปแล้ว โดยวัตถุประสงค์ที่

สำคัญยิ่งของกิจกรรม 5ส ก็คือการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมของบุคลากร (ภายใน) ใหม่ ในทิศทางที่จัดระเบียบสิ่งของเครื่องใช้เพื่อลดความโกลาหลของงาน ลดข้อผิดพลาดที่ซ่อนเร้นและเพิ่มประสิทธิภาพในการทำงาน จนส่งผลต่อคุณภาพสินค้าและการให้บริการแก่ลูกค้าในทางที่ดีขึ้น สถานประกอบการสามารถปรับกิจกรรม 5ส ให้ขยายวงจากภายในองค์กรไปเกี่ยวข้องกับด้านความปลอดภัย สุขอนามัยและความเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมภายในองค์กร เช่น การช่วยเหลือชุมชนในการทำความสะอาดสถานที่สาธารณะ การจัดสร้างสิ่งอำนวยความสะดวก การให้ความรู้แก่ชุมชนเพื่อร่วมกันสร้างสวรรค์พื้นที่สีเขียว โดยรอบ เป็นต้น

การทำกิจกรรม 3R ก็อาจเลือกอบรมพนักงานโดยเริ่มจากการทิ้งขยะลงถังให้ถูกต้อง เช่น หากเป็นขยะทั่วไปก็ให้ทิ้งลงถังเขียวและหากเป็นขยะที่สามารถรีไซเคิลได้ก็ให้ทิ้งลงถังสีเหลือง เป็นต้น

งานเรียบง่ายเท่านี้ ก็สามารถเป็นจุดเริ่มต้นของ “**ปฏิบัติการสีเขียว**” ได้

อย่างไรก็ดี ความยากของ “**ปฏิบัติการสีเขียว**” อาจอยู่ที่การกำหนดตัวชี้วัด (Key Indicator) เพื่อช่วยให้องค์กรสามารถรับทราบว่ากิจกรรมที่กำหนดขึ้น ได้สร้างความเข้าใจที่ถูกต้องให้แก่พนักงานและถูกนำไปใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ตัวอย่างเช่น เราจะวัดการทิ้งขยะของพนักงานว่ามีความถูกต้อง หรือเป็นไปตามเป้าหมายขององค์กรได้อย่างไร เราจะวัดแค่ความสะอาดในพื้นที่อาคาร หรือโรงงานเท่านั้น หรือต้องสำรวจตรวจสอบว่าขยะแต่ละชนิดที่ทิ้งในถังนั้นถูกต้องแล้ว เหล่านี้จะกลายเป็นเครื่องชี้วัดสำคัญเมื่อองค์กรตัดสินใจที่จะเข้าถึงอุตสาหกรรมสีเขียวระดับที่ 4 “**วัฒนธรรมสีเขียว**” ต่อไปนี้

เมื่อกิจกรรมที่ได้ริเริ่มทดลองทำในแต่ละแผนกเป็นไปตามเป้าหมายแล้ว องค์กรจะสามารถขยายไปในแผนกอื่นๆ ได้และอาจจะเริ่มกิจกรรมอื่นที่มีความท้าทายมากขึ้นและสามารถเชิญชวนให้ทุกคนมีส่วนร่วมในการปฏิบัติ ซึ่งก็เป็นไปตามแนวทางของ “**การปรับปรุงอย่างต่อเนื่อง**” หรือ Continuous Improvement หรือ Kaizen ที่เราค้นเคยกันดี โดยกิจกรรมที่เลือกดำเนินการจะต้องสอดคล้องกับเป้าหมายทางธุรกิจด้วย ทั้งนี้เพื่อให้องค์กรมุ่งสู่ความยั่งยืนต่อไปได้

ทั้งหมดทั้งปวงนี้ ต้องการยืนยันว่าการพัฒนาโรงงานเข้าสู่ระบบ “**อุตสาหกรรมสีเขียว**” (Green Industry) ของกระทรวงอุตสาหกรรม ไม่ยากอย่างที่คิดและที่สำคัญคือ “**ทำแล้วมีแต่ได้**” ครับผม !